

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

36463

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İktüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

Dersim'in Pülümür ilçesi sınırlarında, Mina Marble Mermer Maden Ticaret A.Ş. tarafından yapılması planlanan Paşa Depolamalı Rüzgâr Enerji Santrali (DRES) projesine ilişkin olarak, Tunceli Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu" kararı verilmiştir.

Dersim'in Pülümür ilçesindeki Seteriye (Dağyolu), Mezra Sılêmanu (Süleymanuşağı), Hacılı, Gocanage (Göcenek), Zımag (Közlüce) ve Hasangazi köyleri sınırları içerisinde yer almakta olup, toplam 10 türbin kurulması planlanmaktadır. Projenin toplam kapasitesi 40 MWm/40 MWe, enerji depolama sistemi kapasitesi ise 40 MWe/40 MWh olarak belirlenmiştir.

Söz konusu alanlar, yoğun arıcılık faaliyetlerinin yürütüldüğü, tarım ve hayvancılıkla geçinen köyleri kapsamaktadır. Türbinlerin ve depolama tesisinin kurulacağı bölgelerde, arı popülasyonlarının azalması, tozlaşma dengesinin bozulması, mera alanlarının tahribi ve su kaynaklarının kirlenmesi gibi riskler bulunmaktadır. Bu durum, bölge halkının geçim kaynaklarını ve ekosistem dengesini doğrudan tehdit etmektedir.

Bu bağlamda ayrıca, Hacettepe Üniversitesi ile Pülümür Belediyesi tarafından yapılan ortak bilimsel çalışma sonucunda, Pülümür'ün Türkiye'de en fazla bitki türünü barındıran ilçe olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada, literatürde daha önce hiç yer almayan 4 yeni endemik bitki türü belirlenmiştir. Bu bulgular, bölgenin biyolojik çeşitlilik açısından ulusal düzeyde korunması gereken öncelikli bir ekosistem olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Aynı şekilde,

Türkiye'nin en yaşlı ceviz ağacının da Pülümür sınırları içinde yer aldığı tespit edilmiş olup, bu ağaç için Anıtlar Kurulu tarafından tescil süreci başlatılmıştır. Bu veriler, Pülümür'ün doğasının yalnızca yerel değil, ulusal ve uluslararası ölçekte korunması gereken bir doğal miras alanı olduğunu göstermektedir.

Bölgede yürütülen arıcılık, yalnızca ekonomik bir faaliyet değil; aynı zamanda bitkisel üretimin devamlılığı açısından ekosistemin temel unsurlarından biridir. Türbinlerin inşası sırasında ortaya çıkacak toz, gürültü, titreşim ve elektromanyetik alan değişimleri, arıların yön bulma davranışlarını olumsuz etkileyebilir, koloni kayıplarına yol açabilir. Bilimsel çalışmalar, özellikle rüzgâr türbinlerinden kaynaklanan elektromanyetik alanların (EMF) ve düşük frekanslı gürültülerin (infrasound) arı popülasyonlarını bozduğunu ortaya koymaktadır.

Aynı şekilde, türbinlerin kurulduğu yüksek rakımlı meralarda sürekli titreşim ve gürültü kaynaklı stres, büyükbaş ve küçükbaş hayvanların davranışlarında değişikliklere neden olmaktadır. Hayvanlarda doğurganlık oranının düşmesi, süt veriminde azalma, sürü hareketliliğinde düzensizlik gibi etkiler bilimsel literatürde "rüzgâr türbini sendromu" olarak adlandırılmaktadır. Bu sendrom, sadece hayvanları değil, insanları da etkileyebilmektedir. Türbinlere yakın yaşayan insanlarda baş ağrısı, kulak çınlaması, uyku bozuklukları, baş dönmesi, kalp ritim bozuklukları ve kronik stres gibi semptomların arttığı tespit edilmiştir.

Paşa DRES projesi alanı, göçmen kuşların göç rotası üzerinde yer almakta olup, bölgeden her yıl yüzbinlerce kuş geçmektedir. Türbinlerin döner kanatları özellikle göçmen kuşlar için ciddi bir çarpışma riski yaratmaktadır. Bu durum, hem biyolojik çeşitlilik kaybına hem de uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınan türlerin yaşam alanlarının daralmasına neden olabilecektir. Ayrıca rüzgâr türbinlerinin gölgeleme etkisi ve gürültüsü, kuşların göç yollarını değiştirmelerine ve üreme alanlarını terk etmelerine yol açmaktadır.

Bu veriler ışığında, projenin yalnızca enerji üretimi açısından değil, ekolojik sürdürülebilirlik, tarımsal üretim, hayvancılık ve halk sağlığı bakımından da yeniden değerlendirilmesi zorunludur. ÇED sürecinde bu etkilerin bütüncül biçimde ele alınmadığı, bilimsel temelli sağlık ve ekosistem risk analizlerinin eksik bırakıldığı görülmektedir. Bu nedenle projenin, yerel halkın katılımı, bağımsız bilim insanlarının incelemeleri ve ekolojik koruma esasları gözetilerek yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Paşa Depolamalı Rüzgâr Enerji Santrali (DRES) projesine ilişkin “ÇED Olumlu” kararı hangi bilimsel, çevresel ve teknik değerlendirmelere dayanarak verilmiştir? ÇED sürecinde bağımsız uzman veya akademik kurumların katkısı olmuş mudur?
- 2- ÇED süreci kapsamında yerel halkın, köy muhtarlıklarının ve çevre örgütlerinin görüşleri alınmış mıdır? Alındıysa bu görüşler nihai rapora nasıl yansıtılmıştır?
- 3- Proje alanında yapılan flora-fauna, toprak, su, gürültü ve arıcılık üzerindeki etkiler hangi tarihlerde, kimler tarafından değerlendirilmiştir? Bu çalışmalar kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
- 4- Proje kapsamında planlanan 40 MWe/40 MWh enerji depolama sisteminin yeraltı su kaynakları, toprak yapısı ve çevresel denge üzerindeki olası kimyasal etkileri incelenmiş midir?
- 5- Dersim’in doğal yapısını, tarım alanlarını ve kırsal yaşam biçimini korumak amacıyla Bakanlığınız tarafından yenilenebilir enerji yatırımlarının ekolojik hassasiyetlere göre yönlendirilmesi için herhangi bir bölgesel planlama veya koruma stratejisi çalışması yürütülmekte midir?
- 6- ÇED sahası içinde kalan mera ve tarım alanlarının kaybına bağlı olarak bölge köylülerinin tarım ve hayvancılık faaliyetleri devam ettirmeleri için ne gibi önlemler alınmış veya alternatifler sunulmuştur?
- 7- ÇED sahası içinde kalan ve korunmasında Bakanlığınızın taraf olduğu anlaşmalara bağlı olarak yaşamları ve dolayısıyla habitat alanları garanti altına alınan bölgesel

ve lokal endemik flora ve fauna türlerinin projenin inşa ve işletme aşamaları sırasında zarar görmesini engelleyecek önlemleriniz nelerdir?

8- Projenin inşaatı için açılacak yollar nedeniyle habitatları zarar görecektir endemik türler hangileridir? Türlerin belirlenmesi için saha çalışması yapılmış mıdır? Yapıldıysa çalışmanın sonucu, süresi ve çalışmayı uzmanların listesi hakkında ayrıntılı bilgiler nelerdir?

9- Proje inşaatı için açılacak yolların neden olacağı erozyona ve heyelana dair hangi bilimsel araştırmalar yapılmıştır.

10- Bölgede yaşayan koruma altında bulunan yarası türlerinin işletme sırasında göreceği zararlar tespit edilmiş midir? Hangi önlemler alınmıştır?

12- Bölgede yaşayan, geçici olarak bulunan veya göç rotası nedeniyle bölgeden geçen kuş türleri hangileridir? Uluslararası anlaşmalarla koruma taahhüdünde bulunduğunuz kuş türleri nelerdir? Bu türlerin korunması için tarafı olduğunuz anlaşma hükümlerine uygun olarak hangi tedbirler alınacaktır?